

LUYỆN TẬP VIẾT ĐOẠN VĂN TỰ SỰ CÓ SỬ DỤNG YẾU TỐ NGHỊ LUẬN

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS biết cách đưa các yếu tố nghị luận vào bài văn tự sự một cách hợp lí.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Đây là tiết thực hành, nhiệm vụ chính là hướng dẫn HS tập viết các đoạn văn tự sự có sử dụng yếu tố nghị luận. Đã là đoạn văn tự sự thì phải có nhân

vật, sự việc làm nòng cốt ; từ đó mới kết hợp, lồng ghép các yếu tố khác như miêu tả, biểu cảm, thuyết minh. Trong bài này là kết hợp với các yếu tố nghị luận. Như tiết *Nghị luận trong văn bản tự sự* đã học (bài 10), nghị luận thường diễn ra dưới dạng các cuộc đối thoại (độc thoại cũng là một dạng của đối thoại – đối thoại ngầm, đối thoại với chính mình) nhằm thuyết phục một ai đó về một vấn đề, một nhận xét, một quan điểm, tư tưởng,...

2. Để thực hành luyện tập, SGK nêu lên ba bài tập theo hai hướng : thực hành nhận diện các yếu tố nghị luận trong một đoạn văn tự sự và thực hành viết đoạn văn tự sự có sử dụng các yếu tố nghị luận.

Bài tập của mục I.1 : Từ đoạn văn *Lối làm và sự biết ơn* yêu cầu HS chỉ ra các yếu tố nghị luận và vai trò, tác dụng của các yếu tố ấy trong việc làm nổi bật nội dung văn bản. Bài tập này giúp hình thành kỹ năng đọc – hiểu văn bản.

Bài tập của mục II.1 : Yêu cầu HS chuẩn bị một đoạn văn kể lại buổi sinh hoạt lớp, ở đó em đã phát biểu ý kiến để chứng minh Nam là một người bạn rất tốt.

Bài tập của mục II.2 : Yêu cầu HS viết đoạn văn kể về những việc làm hoặc những lời dạy bảo giản dị mà sâu sắc của người bà kính yêu đã làm cho em cảm động. Để HS tham khảo và có hướng viết, SGK đã giới thiệu đoạn văn *Bà nội* của Duy Khán. Đoạn văn của Duy Khán kể về bà nội của mình, quá trình kể đã làm nổi bật hình tượng về một người bà suốt đời hi sinh lặng lẽ, âm thầm, ít nói mà vô cùng sâu sắc. Sự sâu sắc của bà nội được thể hiện bằng những câu nói, những lời răn dạy con cháu. Những yếu tố nghị luận được kết hợp khi kể lại các lời răn dạy của bà nội cũng như những suy nghĩ của chính người kể trước một người bà như thế.

3. Với 1 tiết luyện tập, GV chia đôi thời gian cho mỗi bài tập. Mỗi bài tập dành cho hoạt động viết khoảng 10 phút. Thời gian còn lại dành cho việc đọc đoạn văn tham khảo ; trình bày trước lớp và việc phân tích, nhận xét, bổ sung, góp ý.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. Giới thiệu bài.

GV có thể kết hợp kiểm tra bài cũ bằng cách yêu cầu HS nhắc lại vai trò, tác dụng của các yếu tố nghị luận trong văn tự sự. Nghị luận là gì ? Trong văn tự sự, nghị luận thường được thể hiện ở đâu ? Bằng những hình thức gì ?...

Hoạt động 2. Thực hành tìm hiểu yếu tố nghị luận trong đoạn văn *Lỗi lầm và sự biết ơn*.

Câu chuyện kể về hai người bạn cùng đi trên sa mạc, yếu tố nghị luận chủ yếu được thể hiện trong câu trả lời của người bạn được cứu và câu kết của văn bản. Yếu tố nghị luận này làm cho câu chuyện thêm sâu sắc, giàu tính triết lí và có ý nghĩa giáo dục cao. Bài học rút ra từ câu chuyện này có thể nêu bằng nhiều cách khác nhau nhưng chủ yếu vẫn là bài học về sự bao dung, lòng nhân ái, biết tha thứ và ghi nhớ ân nghĩa, ân tình...

Hoạt động 3. Cho HS làm bài tập của mục II.1 trong SGK.

– Hướng dẫn HS tìm hiểu : Bài tập này nêu lên những yêu cầu gì ?

Gợi ý:

a) Buổi sinh hoạt lớp diễn ra thế nào (thời gian, địa điểm, ai là người điều khiển, không khí của buổi sinh hoạt lớp ra sao,...) ?

b) Nội dung của buổi sinh hoạt là gì ? Em đã phát biểu về vấn đề gì ? Tại sao lại phát biểu về việc đó ?

c) Em đã thuyết phục cả lớp rằng Nam là người bạn rất tốt như thế nào (lí lẽ, ví dụ, lời phân tích,...) ?

– Yêu cầu HS viết đoạn văn (trong 10 phút) theo các gợi ý đã trao đổi.

– Yêu cầu một HS đọc đoạn văn và hướng dẫn cả lớp phân tích, góp ý. GV nhận xét, đánh giá.

Hoạt động 4. Cho HS làm bài tập của mục II.2 trong SGK.

Quy trình giống như bài tập II.1. Riêng phần nội dung đoạn văn có thể nêu một số ý sau :

a) Người em kể là ai ?

b) Người đó đã để lại một việc làm, lời nói hay một suy nghĩ ? Điều đó diễn ra trong hoàn cảnh nào ?

c) Nội dung cụ thể là gì ? Nội dung đó giản dị mà sâu sắc, cảm động như thế nào ?

d) Suy nghĩ về bài học rút ra từ câu chuyện trên.